HÖGSKOLAN I BORÅS

# Lärare för grundskolans tidigare år med inriktning svenska, matematik och engelska I

## Teacher for the early years of compulsory school, specialising in Swedish, mathematics and English I

30 högskolepoäng
30 credits

---

**Ladokkod:** LGS011
**Version:** 5.0
**Fastställd av:** Institutionsstyrelsens kursplaneutskott 2010-08-11
**Gäller från:** HT 2010

**Nivå:** Grundnivå
**Huvudområde (successiv fördjupning):** Didaktik (G1F)
**Utbildningsområde:** Undervisning
**Ämnesgrupp:** Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt
**Förkunskapskrav:** För studenter som läser kursen som sin första inriktning:

- Allmänt utbildningsområde 1, 30 högskolepoäng, där minst 15 högskolepoäng ska vara godkända, därav all VFU
-

För studenter som läser kursen som sin andra inriktning:

- Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 1, 30 högskolepoäng
- Minst 45 högskolepoäng från den första inriktningen ska vara godkända, därav all VFU, (eller motsvarande)

**Betygsskala:** Underkänd eller Godkänd

---

### Innehåll

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**
I delkursen studeras de för delkursen relevanta styrdokumenten för förskoleklassen och grundskolan med särskilt fokus på den kunskapssyn som framträder i dessa. Vidare granskas, med utgångspunkt i kategorierna kön, klass och etnicitet, den mångkulturella skolans förutsättningar att skapa en god lärandemiljö för alla barn. Studenten kommer också att få en inblick i hur skapande aktiviteter kan användas som ett sätt att främja lärande. Särskild uppmärksamhet ägnas barnlitteraturens betydelse för språkutvecklingen samt skönlitteraturen som en källa till kunskap, glädje, självkännedom och förståelse för andra. Aktuell ämnesdidaktisk forskning läses och diskuteras.

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv, 22,5 hp**
I denna delkurs fördjupas studiet av den mångkulturella skolans uppdrag att skapa kreativa lärandemiljöer för alla barn oavsett bakgrund. Delkursen behandlar även frågor rörande bedömning av elevers lärande och utveckling. Delkursen fördjupar även det ämnesdidaktiska perspektivet i matematik och svenska. Matematiken fokuserar på att hitta strukturer snarare än den färdiga produkten. Samband mellan tal och mönster bearbetas samtidigt som olika aspekter på taluppfattning och rumsuppfattning problematiseras. Vidare belyses olika möjligheter att kommunicera och representera matematik, såväl vad gäller innehåll som produkt och process. Gällande svenskämnet betonas vikten av en helhetssyn på språket, där tala, lyssna, läsa och skriva samverkar. Delkursen behandlar även skönlitteraturens betydelse för språkutvecklingen. I anslutning härtill studeras och diskuteras läsmetoder och lässtrategier. Vikt kommer att läggas vid studentens egen skrivprocess, vilken relateras till den kommande yrkesverksamheten. Här kommer betydelsen av en grundläggande kännedom om det svenska språkets grammatiska struktur samt förmågan att uttrycka sig väl i tal och skrift att understrykas och efterfrågas. Slutligen studeras IT som ett verktyg för lärande.

## Mål

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**
Studenten ska efter delkursen kunna

- beskriva kunskapssynen i gällande styrdokument i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska samt utifrån denna kunskapssyn planera undervisning
- diskutera kunskapssynen utifrån den sociala aspekten av en hållbar utveckling
- förklara olika ämnesdidaktiska teorier kring barns språkutveckling gällande svenska, matematik samt engelska
- beskriva hur klass, kön och etnicitet kan påverka lärandemiljön.

Efter delkursens VFU ska studenten kunna

- planera, genomföra och muntligt redovisa ett temaarbete utifrån skönlitteratur med fokus på språkutveckling och matematiskt lärande
- planera, genomföra och analysera observationer rörande barns olika sätt att tillägna sig skriftspråket och matematisk begreppsbildning.
- planera, och genomföra undervisning vid minst två tillfällen i för kursen relevanta ämnesområden och med stöd av gällande styrdokument

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv, 22,5 hp**
Studenten ska efter delkursen kunna

- bearbeta och analysera texter till innehåll och form, såväl andras som egna efter respons
- beskriva hur mänskligt språk i allmänhet och det svenska språket i synnerhet är uppbyggt och fungerar
- analysera och motivera olika metoder för läs- och skrivutveckling samt matematiklärande med utgångspunkt i aktuell forskning på området
- motivera läromedel/hjälpmedel av olika slag utifrån aktiva val, grundade på reflektion över de olika läromedlens förtjänster och svagheter
- behärska de vanligast förekommande tankeformerna/beräkningsstrategierna inom den grundläggande aritmetiken
- beskriva och exemplifiera hur barn utvecklar sin taluppfattning
- beskriva de algebraiska strukturer som ligger bakom våra vanligaste räkneregler
- visa säkerhet i sitt sätt att lösa matematiska problem
- använda sig av såväl produkt- som processutvärdering i matematik
- redogöra för de estetiska uttrycksformernas betydelse för barns lärande i svenska och matematik
- använda IT som redskap för undervisning och lärande
- redogöra för skönlitteraturens roll för språkutveckling.

Efter delkursens VFU ska studenten kunna

- planera, och genomföra undervisning vid minst sex undervisningstillfällen för alla barn i för kursen relevanta ämnesområden och med stöd av gällande styrdokument
- planera, genomföra och analysera en intervju gällande barns läs - och skrivutveckling samt matematiska förståelse

Förutom de inriktningsspecifika målen ska studenterna under kursen nå de generella mål för VFU som gäller för samtliga lärarstudenter. Student som läser sin första inriktning bedöms enligt VFU 2 (Bilaga 1) och student som läser sin andra inriktning bedöms enligt VFU 3 (Bilaga 2). Den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs i delkurs 1 och delkurs 2.

## Undervisningsformer

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**
Undervisningen omfattar föreläsningar, workshops, studiegruppsarbete, yrkesdagbok samt verksamhetsförlagd undervisning.

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv 22,5 hp**
Undervisningen omfattar föreläsningar, seminarier, workshops, studiebesök, studiegruppsarbete, yrkesdagbok samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska. Dock kan undervisning på engelska förekomma om kursansvarig anser det nödvändigt.

## Examinationsformer och betygsskala

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**
Muntlig presentation, skriftlig rapport, studiegruppsarbete samt närvaro på verksamhetsförlagd utbildning.

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv, 22,5 hp**
Seminarier, enskilda skriftliga tentamina, enskilda skriftliga redovisningar, muntliga redovisningar, enskilt och i grupp, genom närvaro på och omdöme från verksamhetsförlagd utbildning samt en VFU-portfolio.

Varje examination skall erbjudas vid fem (5) tillfällen, varav tre (3) inom loppet av ett år. Detta gäller även för kurser som upphör.
När det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen skall studenten ha rätt till två (2) praktiktillfällen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

## Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

## Studentinflytande och utvärdering

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**
Innan delkursstart kallas studenterna till kursplanering. Delkursen utvärderas muntligt vid kursråd under delkursens gång och enskilt skriftligt vid delkursens slut.

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv, 22,5 hp**
Innan delkursstart kallas studenterna till kursplanering. Delkursen utvärderas muntligt vid kursråd under delkursens gång och enskilt skriftligt vid delkursens slut.

## Övrigt

Kursen ingår i Lärarprogrammet.

Kursplanen är fastställd av Lärarutbildningsnämnden 2008-01-17.

**Bilaga: Litteraturlista för Lärare för grundskolans tidigare år med inriktning svenska, matematik och engelska I (LGS011)**

**Delkurs 1: Barnets olika språk, 7,5 hp**

Björndal, Cato R. P. (2005). *Det värderande ögat.* Stockholm: Liber. s. 26- 60. (25 s.)

Fast, Carina (2008). *Literacy - i familj, förskola och skola.* Lund: Studentlitteratur. (168 s).

*Grundskolan: kursplaner och betygskriterier: förordning (SKOLFS 2000:135) om kursplaner för grundskolan: Skolverkets föreskrifter (2000:141) om betygskriterier för grundskolans ämnen.* 2., rev. uppl. (2008). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet:
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=745> (120 s.)

Johnsen – Hoines, Marit (1990). *Matematik som språk.* Stockholm: Liber Ekonomi. (184 s.)

Lindö, Rigmor (2005). *Den meningsfulla språkväven.* Lund: Studentlitteratur. (kap. 1, 3) (52 s.)

*Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94.* (2006). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> (17 s.)

Myndigheten för Skolutveckling (2007). *Svenska: En samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning.* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. (s. 5-43).

Myndigheten för Skolutveckling (2007). *Matematik: En samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning.* Stockholm: Myndigheten för Skolutveckling. (s. 5-42).

Myndigheten för Skolutveckling (2008). *Engelska: En samtalsguide om kunskap, arbetssätt och arbetssätt och bedömning.* Stockholm: Myndigheten för Skolutveckling. (s. 5-47)

Nordlinder, Lars (2001). *Motivera - variera! Engelskundervisning år 1-7.* Stockholm: Utbildningsradion (UR). (142 s.)

Persson, Annika & Wiklund, Lena (2008). *Hur långt är ett äppelskal? - tematiskt arbete i förskoleklass.* Stockholm: Liber. (229 s.)

**Handböcker/referenslitteratur**
Kursplanerna för ämnena svenska, engelska och matematik för grundskolan http://www.skolverket.se

**Delkurs 2: Svenska och matematik i ett didaktiskt perspektiv**

Ahlberg, Ann (1995). *Barn och matematik.* Lund: Studentlitteratur. (162 s.)

*Analysschema i matematik för åren före skolår 6 / Lärarhögskolan i Stockholm. PRIM-gruppen.* 1. uppl. (2000). Stockholm: Skolverket. (45 s.)

Axelsson, Monica et al. (2006): *Ämne och språk - språkliga dimensioner i ämnesundervisningen,* Rapport från Kompetensfondsprojektet. Tillgänglig:
<www.rinkeby-multiling.stockholm.se/Aktuellt/Amneochsprak.pdf> s. 1-48 (48 s.)

Bergius, Berit & Emanuelsson, Lillemor (2008). *Hur många prickar har en gepard? : unga elever upptäcker matematik.* Göteborg: NCM, Nationellt Centrum för Matematikutbildning, Göteborgs universitet. (133 s.)

*Effektivt användande av IT i skolan: analys av internationell forskning.* (2007). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1906> (44 s.)

Johannesson Vasberg, Annika (2001). *Lyckas med läsning. Läs – och skrivinlärning i Nya Zeeland.* Stockholm: Bonnier utbildning. (154 s.)

Jönsson, Karin (2007). *Litteraturarbetets möjligheter: En studie av barns läsning i årskurs F-3.* Malmö: Malmö Högskola. (265 s.)

*Kursplan med kommentarer till mål som eleverna lägst ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret i ämnena matematik, svenska och svenska som andra språk.* (2009). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2142> (66 s.)

Lindö, Rigmor (2005). *Den meningsfulla språkväven.* Lund: Studentlitteratur. (218 s.)

Lundberg, Ingvar & Herrlin, Katarina (2003). *God läsutveckling.* Stockholm: Natur och kultur. (72 s.)

Lundberg, Ingvar (2008). *God skrivutveckling.* Stockholm: Natur och kultur. (112 s.)

Lundberg, Ingvar & Sterner, Görel (2006). *Räknesvårigheter och lässvårigheter under de första skolåren: hur hänger de ihop?* Stockholm: Natur och kultur. (176 s.)

McIntosh, Alistair (2008). *Förstå och använda tal- en handbok.* Göteborg: Nationellt centrum för matematikundervisning (NCM), Göteborgs universitet. (239 s.)

*Nya språket lyfter!.* (2009). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/sb/d/646> (86 s.)

Runesson, Ulla (2005). Beyond discourse and interaction. Variation: a critical aspect for teaching and learning mathematics. *Cambridge Journal of Education,* vol.35, issue 1, s. 69-87. Tillgänglig: <http://search.ebscohost.com.lib.costello.pub.hb.se/login>

Samulesson, Stefan (2008). Vad kan tvillingforskning lära oss om tidig läs - och skrivinlärning? I *Linköping Electronic Conference Proceedings.* (Konferens: Att erövra världen. Grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik, 26-27 november 2007 , Linköping. (s. 9- 22).

Van de Walle, John (valfri upplaga). *Elementary and Middle School Mathematics: Teaching Developmentally.* New York: Longman (kap. 2, kap. 9-21) (362 s.)

**En av följande två titlar skall väljas:**

Löwing, Madeleine & Kilborn, Wiggo (2003). *Huvudräkning. En inkörsport till matematiken.* Lund: Studentlitteratur. (156 s.)

Rockström, Birgitta (2000). *Skriftlig huvudräkning. Metodbok.* Stockholm: Bonnier utbildning. (57 s.)